

Avtale om nye regler for særalderspensjon

Disposisjon

- Kort om bakgrunnen
- Hovedelementene i avtalen
  - Levealdersjusterte særaldersgrenser
  - Særalderspåslag
  - Avvikling av tidligpensjonsordningen for aldersgrense 65 år
  - Avvikling av 85-årsregelen for aldersgrense 60/63 år
  - Avkorting av tidligpensjonsordningen mot inntekt (også fra privat sektor)
  - Avtalt prosess for å vurdere regelverket for de med pliktig fratreden
  - Omtale av «senere prosess» for å vurdere aldersgrensene

Bakgrunn

Særaldersgrenser og særalderspensjon

Hvor mange?

- 10–15 % av ansatte i staten
- 30 % av ansatte i kommunene
- 50 % i helseforetakene

→ Nesten en av tre offentlig ansatte

Hvilke aldersgrenser?

- 60 år (politi, brannkonstabler, forsvarsansatte)
- 63 år (kriminalomsorgen)
- 65 år (helsepersonell)

Hva innebærer det?

- Kan motta bruttopensjon fra aldersgrensen eller inntil tre år før aldersgrensen dersom summen av alder og tjenestetid er minst 85 år
- Pensjonen avkortes ikke mot inntekt fra privat sektor
- Ulike skatteregler mellom særalderspensjon og AFP

- Ordinære regler fra 67 år

Avtaler med partene i 2018

3. mars: Pensjonsavtale

12. desember: Avtale om midlertidige regler

Pensjonsavtalen fra 2018

«Partene skal ... utrede og avtale løsninger for personer som har særaldersgrense og opptjening i påslagsmodellen»

«Pensjonsavtalen regulerer ikke hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrense eller hvilke aldersgrenser som skal gjelde. Dette må avklares i en senere prosess»

Altså: Først pensjonsregler, deretter aldersgrenser

-1962	'Beholder dagens regler'		Utredes ikke
1963-	Under 10 år igjen til aldersgrensen	Skal ikke komme dårligere ut enn med dagens regler	Utredes og avtales
	Mer enn 10 år igjen til aldersgrensen	Skal ha regler som <u>sikrer pensjonsnivået</u> og <u>ikke innebærer økte kostnader</u>	Utredes og avtales

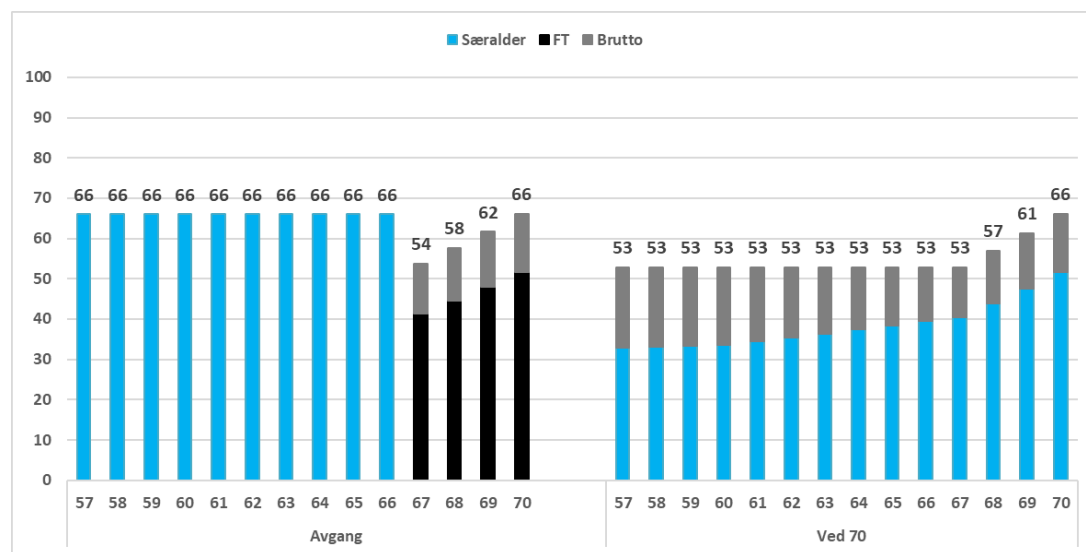
Avtale om midlertidige regler for de eldste

- Også personer med særaldersgrense skal tjene opp påslagspensjon fra 1.1.2020
- Det videreføres en «tidligpensjonsordning for personer med særaldersgrense for årene fram til fylte 67 år. Tidligpensjonen skal beregnes på samme måte som i dag, dvs. som 66 prosent av pensjonsgrunnlaget justert for tjenestetid og innvilges etter samme regler som i dag»
- «*Det livsvarige kompensasjonsnivået for årskullene fra og med 1963-kullet avtales i 2019*»
- Lovforslag innarbeidet i Prop. 87 L (2018–2019)
- Reglene er vedtatt av Stortinget
- Regler som *kan* virke i mange år
- Samtaler om langsiktig løsning startet oktober 2019 og endte med brudd 12. februar 2020

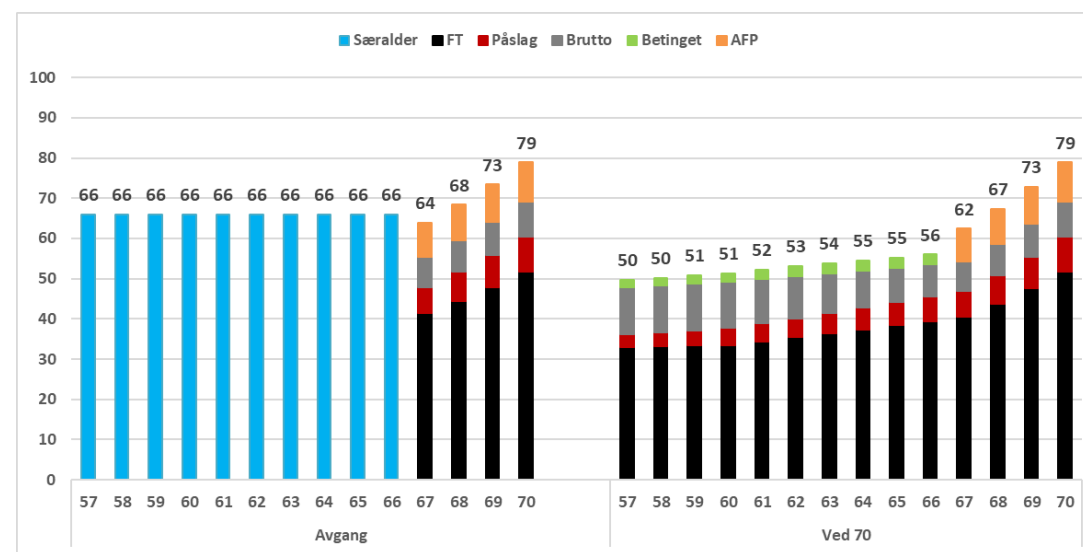

Aldersgrense 60 år (illustrert med 1973-kullet)

2018-regler: Videreført brutto

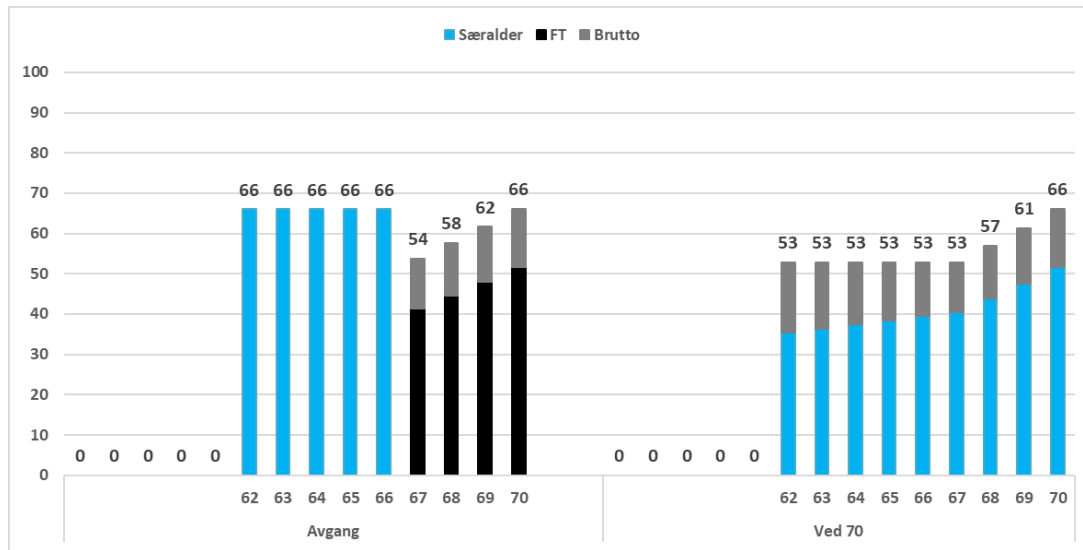
Vedtatte regler

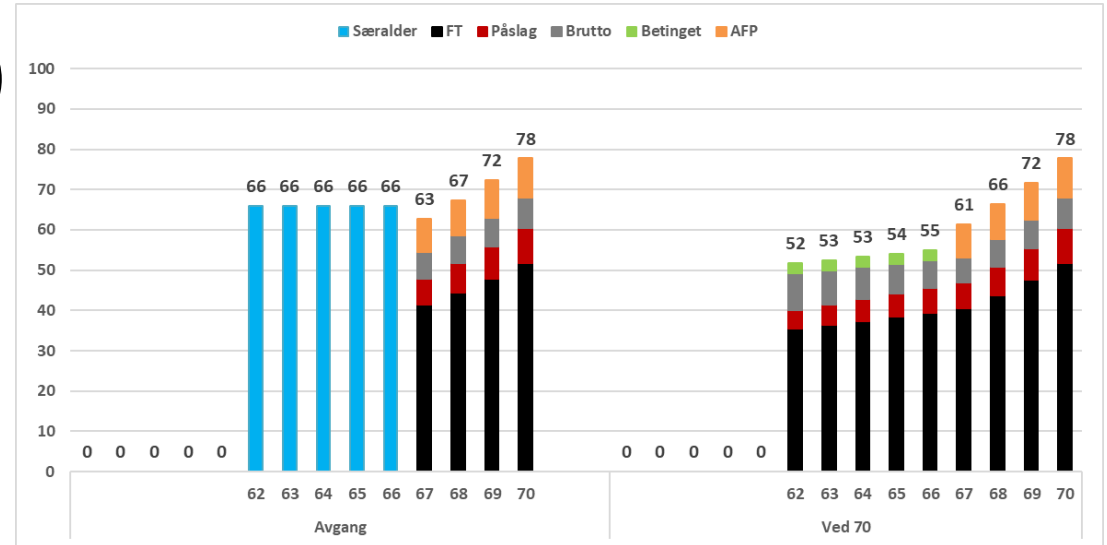
Aldersgrense 65 år (illustrert med 1973-kullet)

2018-regler; Videreført brutto

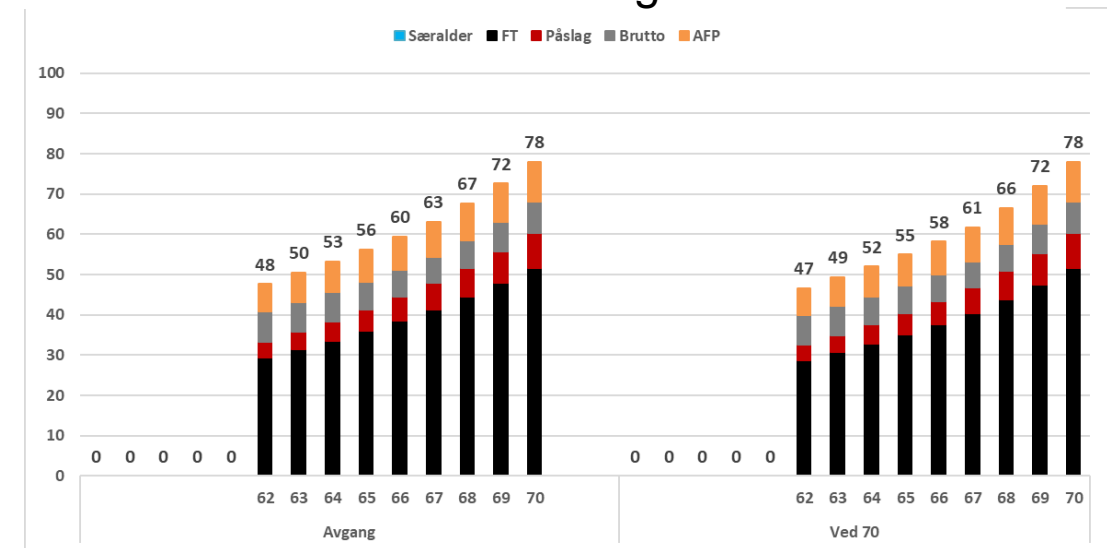

Vedtatte regler

Med tidligpensjon

Ordinære regler

Prosessavtale 14. juni 2022

Pensjonsregler

- Utredningsfase til og med 1. april 2023
- Avtale pensjonsløsninger senest 1. juli 2023
  - de som i framtiden skal ha særaldersgrense
  - ev. overgangsløsninger for de som har en særaldersgrense i dag men som i framtiden ikke skal ha særaldersgrenser
  - løsninger til de eldste årskullene med særaldersgrense

Aldersgrenser

- Arbeidsgruppe som får i mandat å vurdere det framtidige behovet for særaldersgrenser
- Arbeidsgruppen sitt arbeid kan gi nyttig kunnskap i vurderingen av hvilke langsiktige pensjonsløsninger som er mest hensiktsmessige

Hovedelementene i avtalen om nye regler for særalderspensjon

Levealdersjusterte aldersgrenser

- Med faste aldersgrenser får vi på sikt enten
  - dyrere ordninger, eller
  - dårligere ordninger
- Gradvis økte aldersgrenser løser dette problemet
- Avtalen:

«Denne avtalen er utformet med sikte på å finne varige løsninger for personer med særaldersgrenser. Dette ivaretas ved å øke særaldersgrensene i takt med økende levealder, i tråd med økningen i aldersgrensen for rett til ubetinget uttak av alderspensjon fra folketrygden, og ved å forskyve utbetalingsperioden for tidligpensjon og særalderspåslag.»

Særalderspåslag

- 5,8 pst. for aldersgrense 65 år
- 6,5 pst. for aldersgrense 63 år
- 7,7 pst for aldersgrense 60 år

Særalderspåslaget utbetales tidligst fra laveste uttaksalder for alderspensjon fra folketrygden.

For de som fratrer med tidligpensjon, kommer særalderspåslaget til utbetaling fra det tidspunktet tidligpensjonen opphører.

For de som fratrer senere enn «levealdersjustert 65 år» reduseres særalderspåslaget med 1/36 av ytelsen for hver måned senere uttaket skjer.

Avvikling av tidligpensjonsordningen for aldersgrense 65 år

- Tidligpensjonsordningen avvikles fra og med 1965-kullet
- 1963 og 1964 kullene beholder dagens tidligpensjonsordning

Avvikling av 85-årsregelen for aldersgrense 60/63 år

Aldersgrense 60 år

- 1973-kullet kan tidligst ta ut pensjon fra aldersgrensen
- 1970–1972: For de som er født i januar i 1970 gis tidligpensjonen inntil 3 år før aldersgrensen, for de som er født i februar 1970 gis tidligpensjonen inntil 2 år og 11 måneder før aldersgrensen, osv., slik at de som er født i desember 1972 kan gå av 1 måned før aldersgrensen.
- Eldre enn 1970-kullet: Beholder 85-årsregelen

Aldersgrense 63 år

- 1970-kullet kan tidligst ta ut pensjon fra aldersgrensen
- 1967–1969: For de som er født i januar i 1967 gis tidligpensjonen inntil 3 år før aldersgrensen, for de som er født i februar 1967 gis tidligpensjonen inntil 2 år og 11 måneder før aldersgrensen, osv., slik at de som er født i desember 1969 kan gå av 1 måned før aldersgrensen.
- Eldre enn 1967-kullet: Beholder 85-årsregelen

Avkorting av tidligpensjon mot inntekt (også fra privat sektor)

Aldersgrense 60 år

- 1969-kullet og eldre: Beholder gjeldende avkortingsregler
- 1970-kullet og yngre: Tidligpensjonen avkortes med 66 prosent av pensjonsgivende inntekt over 1 G

Aldersgrense 63 år

- 1966-kullet og eldre: Beholder gjeldende avkortingsregler
- 1967-kullet og yngre: Tidligpensjonen avkortes med 66 prosent av pensjonsgivende inntekt over 1 G

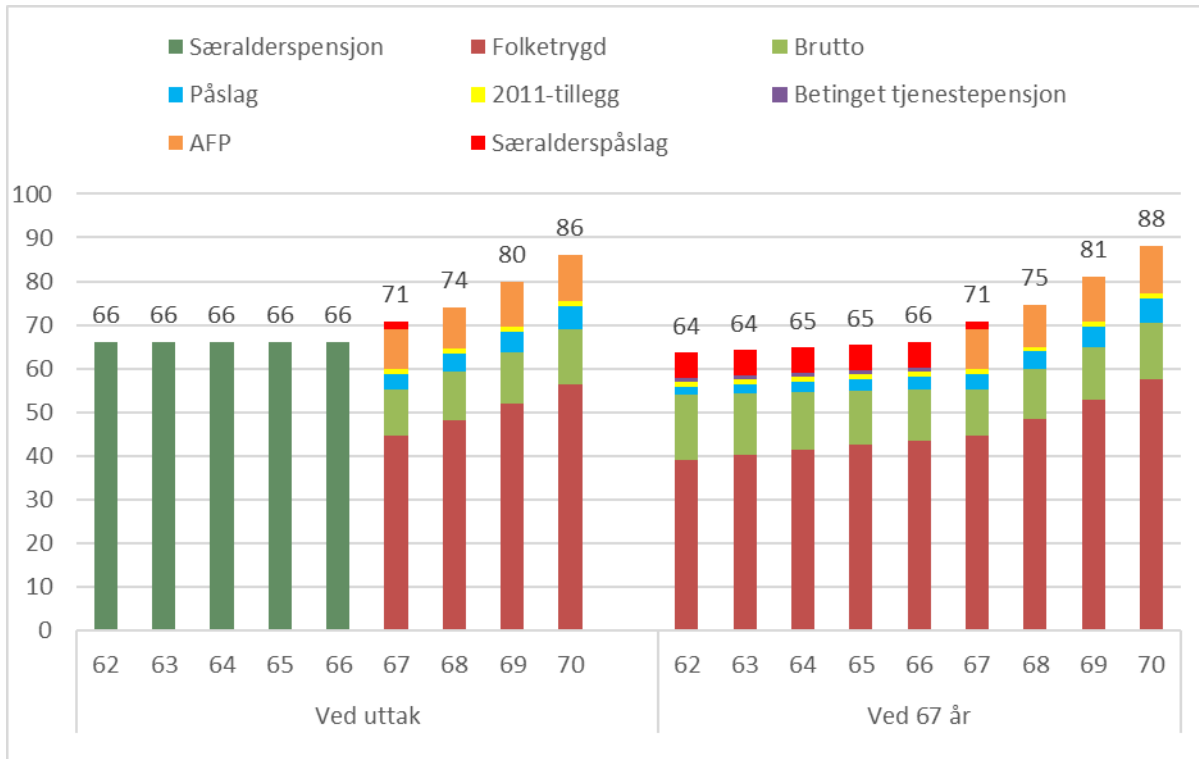

Typeeksempler

Aldersgrense 65 år

Kompensasjonsgrader ved uttak og ved normalder for **1963-kullet**. Tidligpensjon. Prosent

Lønn 6 G	Startalder 27 år

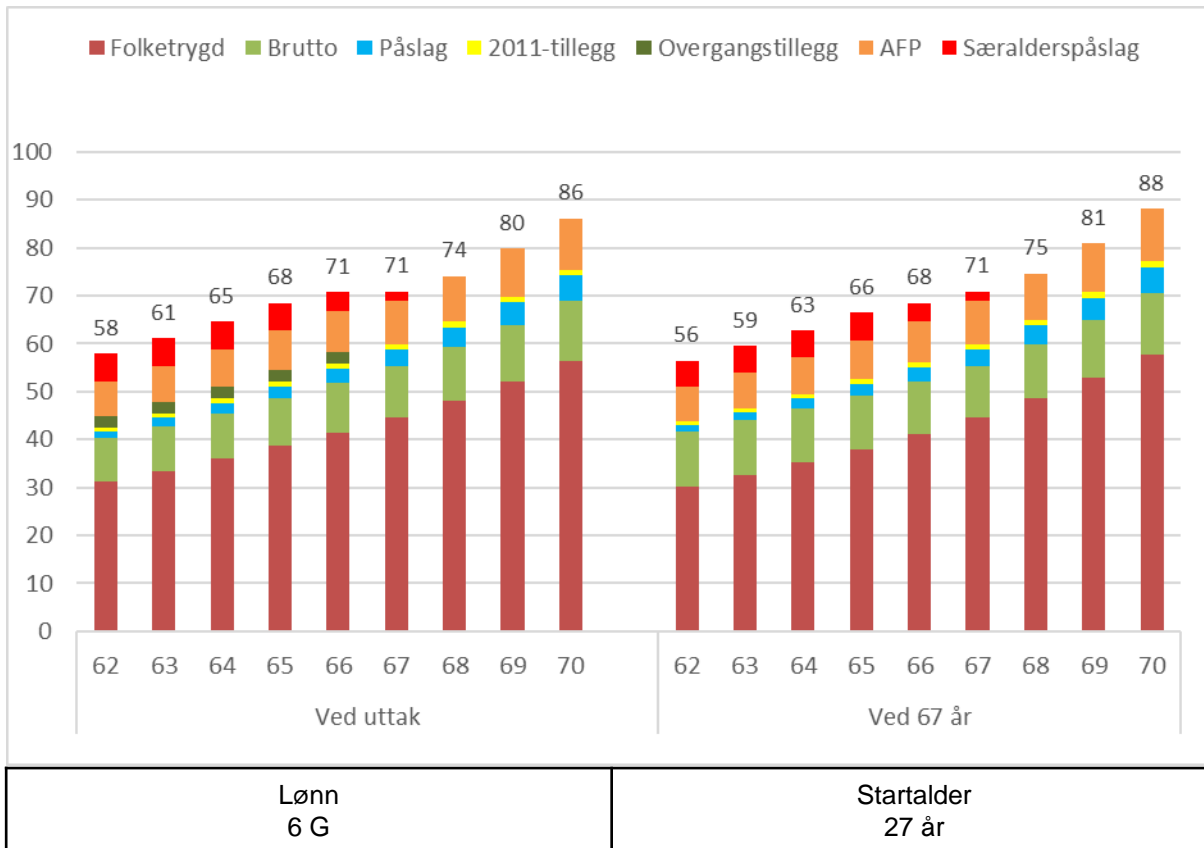
«Normalder» for
1963-kullet: 67 år

Levealdersjustert
aldersgrense: 65 år

Aldersgrense 65 år

Kompensasjonsgrader ved uttak og ved normalder for **1963-kullet**. Prosent

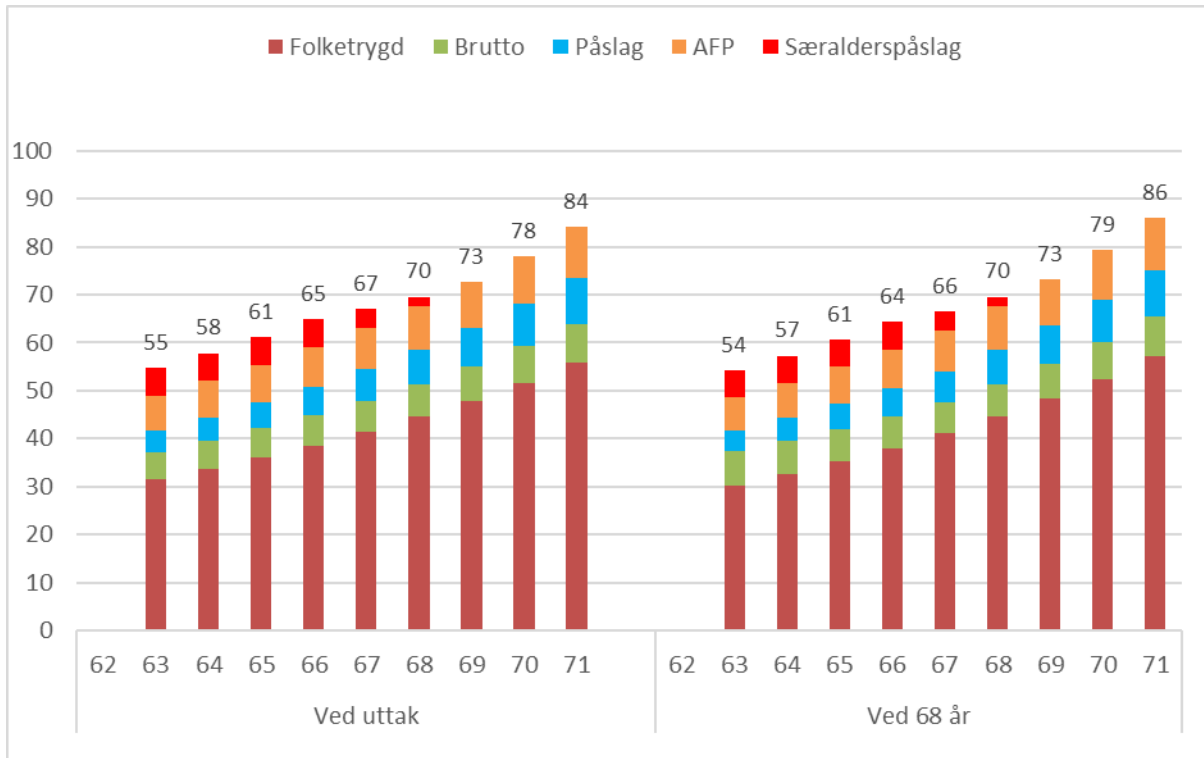
«Normalder» for 1963-kullet: 67 år

Levealdersjustert aldersgrense: 65 år

Aldersgrense 65 år

Kompensasjonsgrader ved uttak og ved normalder for **1973-kullet**. Prosent

Lønn 6 G	Startalder 27 år

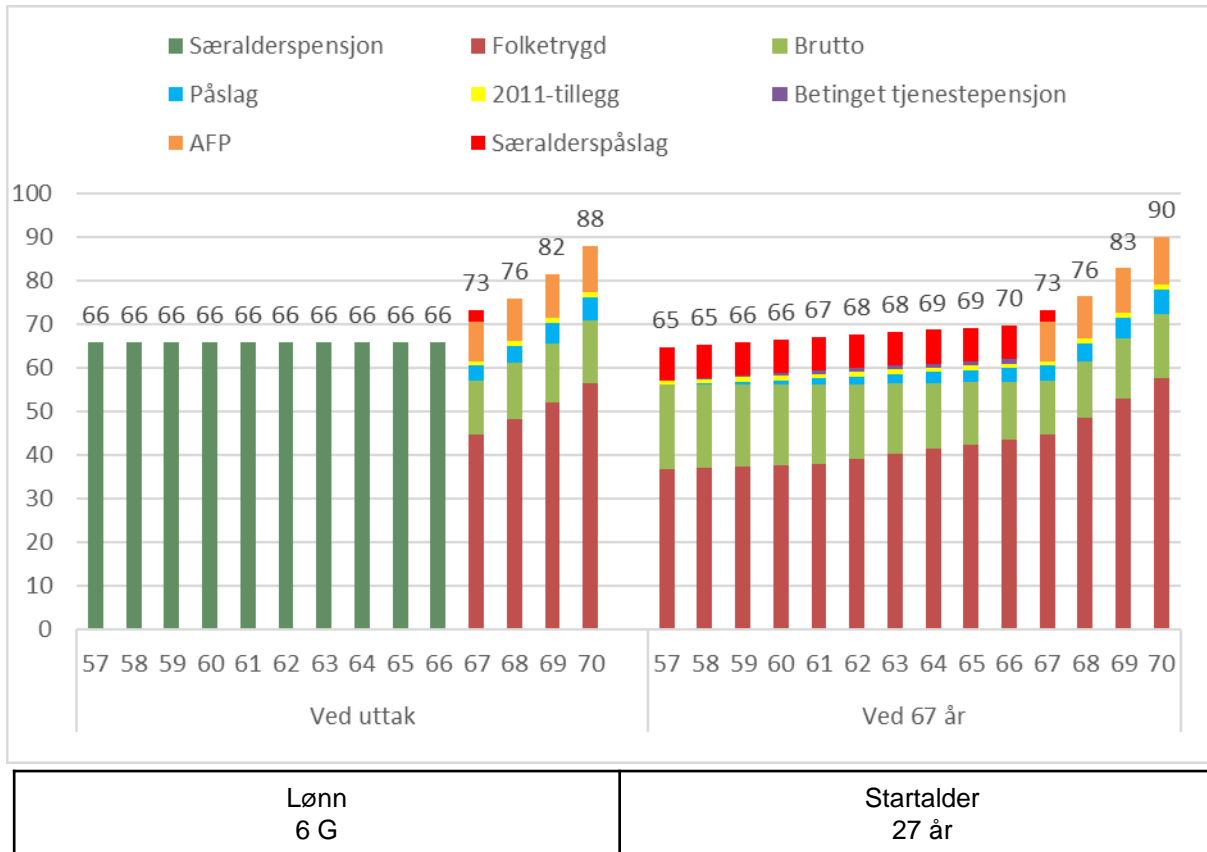
«Normalder» for 1963-kullet: 68 år

Levealdersjustert aldersgrense: 66 år

Aldersgrense 60 år

Kompensasjonsgrader ved uttak og ved normalder for **1963-kullet**. Tidligpensjon. Prosent

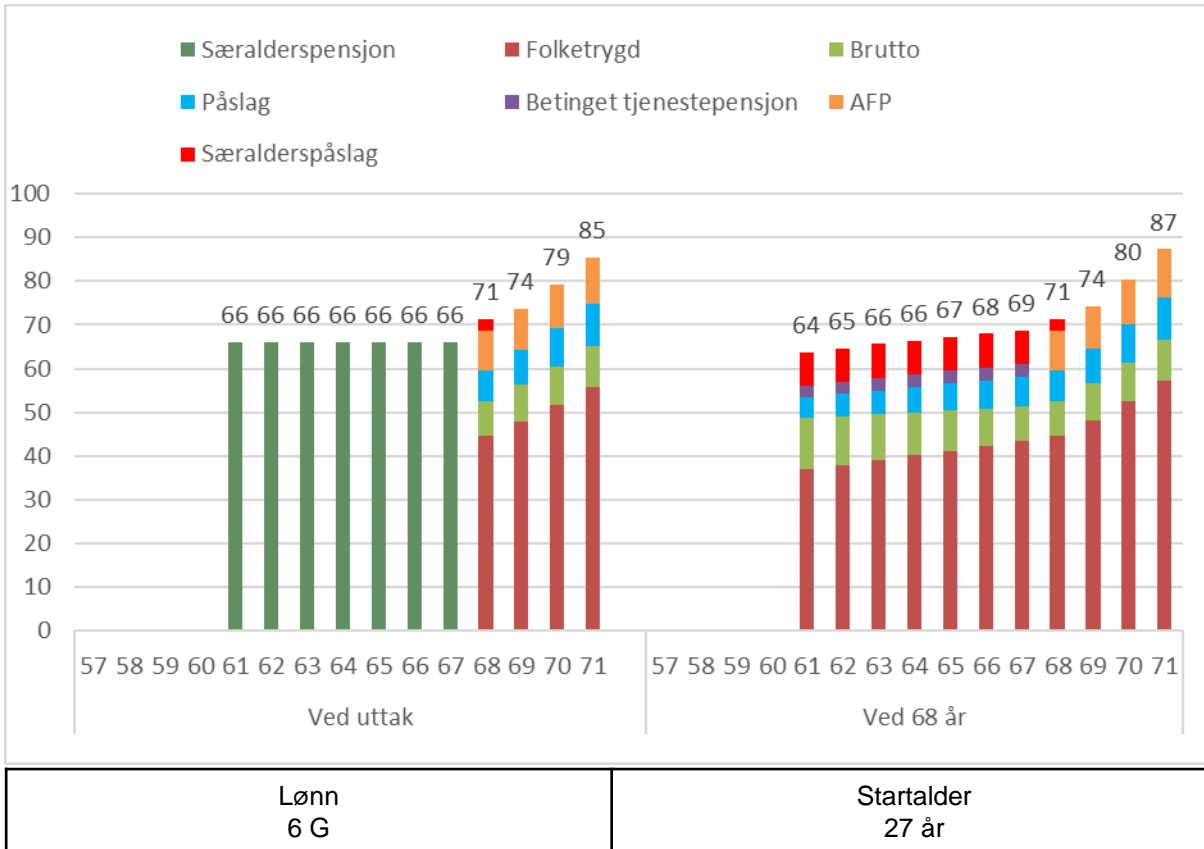
«Normalder» for 1963-kullet: 67 år

Levealdersjustert aldersgrense: 60 år

Aldersgrense 60 år

Kompensasjonsgrader ved uttak og ved normalder for **1973-kullet**. Tidligpensjon. Prosent

«Normalder» for 1963-kullet: 68 år

Levealdersjustert aldersgrense: 61 år

Avtalt prosess for å vurdere regelverket for de med pliktig fratreden

- «Partene erkjenner at de som har pliktig fratreden ved aldersgrensen står i en særstilling. AID og de øvrige avtalepartene skal gjennomføre en prosess for å avklare særregler for de som har pliktig fratreden ved aldersgrensen. Denne prosessen skal avsluttes innen 1. juli 2024.»

Omtale av «senere prosess» for å vurdere aldersgrensene

- «Arbeidstakere som i dag har særaldersgrenser, utgjør arbeidskraft og kompetanse som er viktig for offentlig sektor fremover. Det er utarbeidet en rapport som har vurdert det framtidige behovet for særaldersgrenser. Partene er innforstått med at det nå igangsettes et arbeid for å vurdere det framtidige omfanget av særaldersgrenser. Pliktig fratreden ved aldersgrensen er også en del av vurderingen. Arbeidet har som siktemål at offentlig sektor i større grad får nyttiggjort den kompetansen personer som i dag har særaldersgrenser besitter.»

Arbeids- og
inkluderingsdepartementet